

Kryds & bolle F1, FACIT

Subjektsprædikat

F1

Sæt de rigtige symboler ind i følgende sætninger:

Verballed, ○, findes ved at spørge med "jeg".

Subjekt (både formelt ≅ og reelt ×) findes vha. "hvem" (hvad) + ○.

Akkusativobjekt △ findes ved at spørge med "hvad" + ○ + ×.

Dativobjekt (△) findes ved at spørge med "til hvem" + ○ + × + △.

Alle hidtidige led markeres på sædvanlig måde. Og hertil kommer så det nye, subjektsprædikatet (også kaldet "omsagnsled til grundled").

Det findes på samme måde som man finder objekt, altså man spørger med "hvad" + ○ + ×.

For at afgøre at det *ikke* er et objekt man har fundet, må man se på verballedet i sætningen. Kommer det af et af følgende verber, er der ikke tale om et objekt, men et subjekts-prædikat [= noget der lægger sig til et subjekt]:

være, blive, hedde, synes¹, kaldes

Sådan:

De nye kartofler *hedder bintje.

×   ○   ⊕

"Hvad hedder de nye kartofler?" Bintje! Man skulle måske derfor tro at "bintje" var objekt. Men se på verbet. Det kommer af "at hedde", altså en af de fem ovenfor, DERFOR er "bintje"

subjektsprædikat!

Når man spørger med 'hvad' + ○ + × finder man:

akkusativobjekt _____ (skriv ordet færdigt) eller

subjektsprædikat _____ (skriv ordet færdigt).

Satte du rigtigt kryds i rettefeltet på din egen side?

¹ Bemærk at verbet her betyder "at se ud til", "at lade som om".

Kryds & bolle F1, FACIT

Man kan også skelne mellem objekt og subjektsprædikat ved at sætningens hovedverbum er "indholdstomt": Der er nødt til at komme et led efter som siger mere om subjektet. "Han er ..." Han er *hvad*? "Han bliver ..." Han bliver *hvad*? osv.

Prøv selv:

① Barnet leger hund.

x o Δ

② Barnet er en hund [efter godbidder].

x o (x)

Det er tydeligt at i sætning 1 kan akkusativobjektet udelades: "Barnet leger" er en hel plausibel sætning. - "Barnet er" går til gengæld ikke. *Barnet er hvad*? Verballedet er danner et uundværligt bånd til subjektsprædikatet; så uden *en hund* siger sætningen intet!

Prøv igen

Der er kommen en ost.

x o x

Og osten det er dig.

x x o (x)

Når der er kommen en ost, må det være en kommenost.

o x u (x)

Ergo, du er en kommenost!

x o (x)

Mit fædre- & mødreland er Jylland.

x o (x)

Min fødeby har tilnavnet Uldjydernes hovedstad, men den hedder Herning.

x o Δ x o (x)

Sverige er mit svigermødreland blevet.

(x) o x u

Kalundborg var min ungdomsby.

(x) o x

Ottgerd hed en mand.

(x) o x

Han fik en søn, Orm.

x o Δ

Orm var stærk.

x o (x)

Stærk som en bjørn var han.

(x) u x

Var han rig og havde mange skibe?

o x (x) o Δ

Orm-i-øje kaldte Ottgerd ham.

(x) o x (Δ)

Trællen vilde være sjov.

x o u (x)

Tok-dåre var hvad han blev kaldt.

(x) o x

Satte du rigtigt kryds i rettefeltet på din egen side?

Kryds & bolle F1, FACIT

Markér led

HUSK at subjektspredikat findes på samme måde som objekt.

Sådan: Min kones svenske mormor blev advokat i en sen alder.

X O ⊕

HVAD blev min kones svenske mormor? – Advokat.

Og verbet er 'blev' som kommer af 'at blive'. Derfor er det led som står på objektets plads, subjektspredikat.

Subjektspredikat står på objektets plads efter verberne

at være, at blive, at hedde, at synes², at kaldes!

Skriv de fem verber her:

“Jeg *er*” kommer af at være

“Jeg *blev*” kommer af at blive

“Jeg *hedder*” kommer af at hedde

“Det *synes*” kommer af at synes

“Jeg *kaldes*” kommer af at kaldes

Find led. Sæt * ved de verber der forvandler objekt til subjektspredikat (NB det er altid det sidste i sammensatte verballed):

Du har vel ikke *været doven?

X O U ⊗

Saksen var *blevet sløv.

X O U ⊗

Søen kan *være barsk.

X O U ⊗

Tyren *er løs!

X O ⊗

Har Dk stadig verdens bedste målmand? *Er din tante rig?

O X Δ O X ⊗

Johannes *kaldes kun Joe i skolen.

X O ⊗

Han kan *være sjov.

X O U ⊗

Drenge skal nu om dage *hedde Mathias og pigerne Camilla.

X O U ⊗ X ⊗

Skibet *hedder Kronprins Frederik.

X O ⊗

Holdet kan sin grammatik.

X O Δ

Satte du rigtigt kryds i rettefeltet på din egen side?

² I betydningen “at se ud til”, “at lade som om”.

Kryds & bolle F1, FACIT

Find verber

For at kunne skelne subjektspredikatet fra objektet er det vigtigt at du kan finde verberne være, blive, hedde, synes, kaldes:

Sådan: Broen *kaldtes Sukkenes Bro.
X O ⊕

Verbet *kaldtes kommer af *at kaldes. Subjektspredikatet er derfor "Sukkenes Bro".

Find led, og sæt de manglende ord ind i sætningerne:

Hun kunne *være noget hysterisk da hun var lille.
X O ∪ ⊗

Verbet være kommer af at være

subjektspredikatet er derfor: noget hysterisk

Han *blev cand.scient.³ i en ung alder.

X O ⊗
Verbet blev kommer af at blive

subjektspredikatet er derfor: cand.scient

Suller *kaldtes han altid da de gik i skole.

⊗ O X
Verbet kaldtes kommer af at kaldes

subjektspredikatet er derfor: Suller [subjektet er jo "han"!]

Det *syntes noget overflødigt at hun skulle synge hele aftenen.⁴

X O ⊗ X
Verbet syntes kommer af at synes

subjektspredikatet er derfor: noget overflødigt

Han har *været flittig i sine yngre dage.

X O ∪ ⊗
Verbet været kommer af at være

subjektspredikatet er derfor: flittig

*Hedder hun også Sabine?

O X ⊗
Verbet hedder kommer af at hedde

subjektspredikatet er derfor: Sabine

³ NB intet mellemrum efter "cand." jf. stud.scient., dr.scient. osv.

⁴ Prøv at vende sætningen om, så ses det tydeligt hvad der er reelt subjekt: "At hun skulle synge hele aftenen, syntes ..."

Kryds & bolle F1, FACIT

Markér led

Og sæt * ved de verber der forvandler objekt til subjektsprædikat:

Sådan: Katten *kaldes Bittemis eftersom den kun vejer 8 kg.

X   O   ⊕

① Eleverne kan tit *være utilfredse med karaktererne.

X   O   U   ⊕

② Til en start havde filmen *været hylende grinagtig.

O   X   U   ⊕

③ Vores yngste *var brandmand i Beredskabskorpset i fjor.

X   O   ⊕

④ Hulvejen *kaldes af stedets beboere Sven Gønges Gryde.

X   O   ⊕

⑤ Darios far har *været pizzeriaejer i mange år. [OBS stavemåden: pizzeria!]

X   O   U   ⊕

I sætning nr. 1 er “utilfredse” _____ subjektsprædikat _____

I sætning nr. 2 er “filmen” _____ subjekt _____

I sætning nr. 3 er “brandmand” _____ subjektsprædikat _____

I sætning nr. 4 er “kaldes” _____ verballed _____

I sætning nr. 5 er “pizzeriaejer” _____ subjektsprædikat _____

Find led.

Jensens *var vores gamle naboer, og drengene *hed Klaus og Søren.

X   O   ⊕   X   O   ⊕

I familien er Helena altid blevet *kaldt Lillepiggen.

O   X   U   U   ⊕

Ved festivalens slutning *var alle de optrædende dødtrætte.

O   X   ⊕

Der blev spillet⁵ rigtig god musik hele weekenden.

X   O   U   X

Hunden *er menneskets bedste ven.

X   O   ⊕

Satte du rigtigt kryds i rettefeltet på din egen side?

⁵ OBS at når “blev” står som hjælpeverbum (“blev spillet”), danner det *ikke* subjektsprædikat!

Kryds & bolle F1, FACIT

Markér led

Skriv de fem verber⁶ som "forvandler objekt til subjektspredikat":

____ (at)⁷ være, (at) blive, (at) hedde, (at) synes, (at) kaldes⁸ _____

Find led.

Sæt * ved de verber der forvandler objekt til subjektspredikat:

Mine søstre tabte mig ud af barnevognen da jeg var lille.

x   o   Δ

Det gjorde mig nu ikke noget, og de *var vist selv meget forskrækkede.

x   o   (Δ)   Δ   x   o   ⊗

Prinsen af Danmark *synes⁹ sløv.   Uffe hin Spage *hedder han.

x   o   ⊗   ⊗   o   x

En hane *kaldes "en kok" på vendelbomål.

x   o   ⊗

Apolloprogrammet blev søsat i konkurrence med Sovjets måneprogram.

x   o   ∪

Hendes kæreste *hedder Adam, men dét véd hendes forældre ikke!

x   o   ⊗   Δ   o   x

Har hun en kat der hedder Cio? ['tji-o] = italiensk

o   x   Δ   [OBS ledsætningen indgår i objektet!]

Dagen før Skærtorsdag *er ikke Askeonsdag.

x   o   ⊗

Den ligger nemlig som første dag i fasten, altså lige efter Fastelavnssøndag.

x   o

Svar på disse spørgsmål:

Hvilket led i sætningerne er *sløv*, "en kok" og *Askeonsdag*? *Subjektspredikat*

Og hvilket led er *ikke noget*, *dét* og *en kat der hedder Cio*? *Akkusativobjekt*

⁶ De hedder faktisk de kopulative verber, af latin *copula = bånd, dvs. de binder subjektet sammen med subjektspredikatet (vha. et indholdsløst verbum), jf. side 2 i denne kursusdel.

⁷ "at" behøver ikke være med i din besvarelse; dette infinitivmærke kan godt springes over her;

⁸ men det er til gengæld vigtigt at du har rækkefølgen af verberne korrekt. Hvis man skal lære en remse udenad, er det bedst at den er ens hver gang.

⁹ i betydningen "ser ud til at være"

Kryds & bolle F1, FACIT

Markér led

Indsæt det manglende ord:

Verberne *være, blive, hedde, synes, kaldes* forvandler objektet til et
__subjektsprædikat__

Markér verballed, subjekt, akkusativ- og dativobjekt og/eller
subjektsprædikat. Sæt streg under øvrige led og * ved "objekts-
forvandlerne"

Lovforslaget *syntes enkelt nok, men det viste sig temmelig indviklet.

x o ⊗ x o Δ

Han kunne *blive en god ingeniør hvis han gad.

x o v ⊗

"Hvad fatter gør, er altid det rigtige." *hedder et eventyr af H. C. Andersen.

⊗ o x

Den gamle vismands råd *syntes klogt.

x o ⊗

Evas gamle mis *hed Cio.

x o ⊗

Søløverne *er rigtigt fede af alle de sild!

x o ⊗

Stampe sagde til Bambi: "Vandet *er stift!"

x o x o ⊗

Udsagnsord *hedder "på latin" verber.

x o ⊗

"På latin" *kalder man navneord substantiver. [OBS! *kalder* er ikke = *kaldes*]

o x Δ

Tillægsord *hedder til gengæld adjektiver.

x o ⊗

Og endelig *kaldes biord adverbialer.

o x ⊗

De latinske betegnelser for udsagnsled *er verballed, og for grundled
subjekt.¹¹

⊗ x o ⊗ x

Til at begynde med kan de latinske betegnelser i grammatik *synes svære,

o x v ⊗

men de *er meget lettere i længden.

x o ⊗

¹¹ OBS at der intet verballed er i sidste sætning i denne linje.

Kryds & bolle F1, FACIT

Markér led

Skriv de fem verber som "forvandler objekt til subjektsprædikat":

____ (at)¹² være, (at) blive, (at) hedde, (at) synes, (at) kaldes ____

Find led. Sæt * ved verber der forvandler til subjektsprædikat.

Utroligt mange små drenge *hedder i dag Mathias.

~~x~~   o   ⊗

Når han bliver stor, vil han *være en berømt tennisspiller.

o   x   u   ⊗

Studievejleder kan hun *blive når hun har læst i mange år.

⊗   o   x   u

Det kan *være nødvendigt med et grammatikkursus.

~~x~~   o   u   ⊗

Chefen *synes meget flink, men kom ham ikke i vejen når han har travlt.

x   o   ⊗   o (Δ)

Avisen *syntes fair nok i sin behandling af sagen, men efterhånden afslørede de fortsatte skrivelser dens reelle motiver.

x   o   ⊗   o
x   Δ

Uge 42 *hedder i Danmark Efterårsferien.

x   o   ⊗

Det toldfri salg *synes ved første øjekast at være en fordel for turisterne,

x   o   ⊗

men mange varegrupper kan man købe billigere i fx Netto.

Δ   o   x   u

Indsæt de rette ord:

På denne side er sætningsleddene *Mathias*, *studievejleder* og *Efterårsferien*:

____ *subjektsprædikat* ____

Tilsvarende er sætningsleddene *deres reelle motiver* og *mange varegrupper*:

____ *akkusativobjekt* ____

Satte du rigtigt kryds i rettefeltet på din egen side?

Kryds & bolle F1, FACIT

Markér led

Skriv de fem verber som "forvandler objekt til subjektspredikat":

_____ (at) være, (at) blive, (at) hedde, (at) synes, (at) kaldes _____

Find led. Sæt * ved verber der forvandler til subjektspredikat.

Eleven *blev syg.

Han har reddet sig en gang influenza.

Besvar spørgsmålene:

I linjen herover er *syg* hvilket led? _____ *subjektspredikat* _____

Og *en gang influenza* er hvilket led? _____ *akkusativobjekt* _____

Endelig er *sig* hvilket led? _____ *dativobjekt* _____

Hun havde besvær med matematik. Ja, det *syntes hende sværere og,
sværere.

Besvar spørgsmålene:

Herover er *besvær med matematik* hvilket led? _____ *akkusativobjekt* _____

Og *sværere og sværere* er hvilket led? _____ *subjektspredikat* _____

Endelig er *hende* hvilket led? _____ *dativobjekt* _____

Mit fædreland *hedder Danmark.

Lingping *kaldte hun sin datter.

Besvar spørgsmålene:

I linjen herover er *Danmark* hvilket led? _____ *subjektspredikat* _____

Og *sin datter* er hvilket led? (Pas nu på!) _____ *dativobjekt* _____

Satte du rigtigt kryds i rettefeltet på din egen side?

Kryds & bolle F1, FACIT

Markér led

Find led. Sæt * ved verber der forvandler til subjektspredikat. Og Besvar spørgsmålene:

De københavnske gader har mange huller, så de *er ved at være farlige.
x o Δ x o Ø

I linjen herover er *mange huller* hvilket led? __ *akkusativobjekt* __

Og *ved at være farlige* er hvilket led? ____ *subjektspredikat* ____

Herning *kalder *uldjyderne* deres hovedstad, og den er lagt midt på heden.
Ø o x (Δ) x o o

I linjen herover er *Herning* hvilket led? ____ *subjektspredikat* ____

Og *deres hovedstad* er hvilket led? _____ *dativobjekt* _____

Endelig er *er lagt* hvilket led? _____ *verballed* _____

Lars ville *være skiltemaler. Katten *blev bange for hunden.
x o u Ø x o u

I linjen herover er *ville være* hvilket led? ____ *verballed* _____

Og *skiltemaler* er hvilket led? ____ *subjektspredikat* ____

Endelig er *bange* hvilket led? _____ *subjektspredikat* _____

Skriv de fem verber som "forvandler objekt til subjektspredikat":

____ (at) være, (at) blive, (at) hedde, (at) synes, (at) kaldes _____

SLUT på denne kursusdel. Gør klar til test.

